

Polityka

Szkoły Nauk o Języku i Literaturze UAM

wobec Scholars at Risk

I. Założenia wstępne (preambuła)

Celem Strategii Szkoły Nauk o Języku i Literaturze (SNJL) wobec Scholars at Risk (SAR), do której przystąpił UAM w roku 2023, jest wypracowanie spójnej polityki odpowiadającej wartościom, potrzebom i wyzwaniom związanym z działalnością SAR, stanowiącą międzynarodową i prestiżową sieć ponad 500 uczelni wyższych w 35 krajach świata. Koncentruje się ona na ochronie prześladowanych osób studiujących i osób pracujących naukowo oraz promowaniu wolności akademickich. Polega to przede wszystkim na udzielaniu wsparcia prześladowanym członkom i członkiniom społeczności akademickiej, w szczególności w związku z głoszonymi poglądami bądź prowadzoną działalnością publiczną oraz na podnoszeniu wrażliwości na potrzeby tych osób. W niniejszym dokumencie termin Scholars obejmuje zarówno osoby pracujące naukowo, jak i studiujące i doktoryzujące się. Działania SAR wpisują się równocześnie w politykę SNJL UAM, która obejmuje uniwersalne wartości humanistyczne i akademickie dotyczące swobody wyrażania poglądów i wolności badań naukowych z poszanowaniem zasad etycznych i idei społeczeństwa obywatelskiego. SNJL wspiera również aktywność akademicką oraz prawo do edukacji i korzystania z osiągnięć nauki. Uniwersytet umożliwia środowisku akademickiemu korzystanie ze swojej oferty dydaktycznej, a także wspiera uczestnictwo w badaniach naukowych oraz swobodnej i otwartej dyskusji, a także ułatwia dostęp do różnorodnych publikacji naukowych ([Strategia UAM na lata 2020-2030](#)). Uniwersytet dąży ponadto do zwiększania podmiotowości osób studiujących i doktoryzujących się w procesie studiowania poprzez zapewnienie im optymalnych warunków do kształcenia i uczenia się, indywidualizację ścieżek dydaktycznych oraz wspieranie ruchu naukowego, samorządności i kultury studenckiej.

SNJL UAM promuje postawy związane z uczciwością, odpowiedzialnością i wrażliwością społeczną, a także szacunkiem dla człowieczeństwa i jego regionalnego, narodowego, europejskiego i światowego dziedzictwa intelektualnego, literackiego i językowego. Równie ważną rolę odgrywa otwartość na dialog i różnorodność kulturową, która umożliwia przełamywanie barier i niwelowanie napięć społecznych. SNJL podkreśla także znaczenie szacunku dla odmienności oraz zróżnicowania kulturowego, etnicznego i wyznaniowego członków społeczności akademickiej. O otwartości świadczyć może stale rosnąca liczba osób cudzoziemskich studiujących na UAM.

Wartości akademickie, którym sprzyja polityka SNJL UAM, są ponadto tożsame z Powszechną Deklaracją Praw Człowieka, Kartą Praw Podstawowych UE, a także Europejską Kartą Naukowca, która chroni między innymi wolność myśli, przestrzeganie uznanych praktyk etycznych, zakaz dyskryminacji i zapewnienie bezpieczeństwa i stabilności naukowcom i naukowczyniom. Uwagę w tym kontekście zwraca także [Zarządzenie Rektora UAM z dnia 6 czerwca 2022 roku w sprawie polityki równościowej i antydyskryminacyjnej](#), oparte na szacunku dla obowiązujących w Polsce regulacji stojących na straży praw człowieka, chroniących przed dyskryminacją i przemocą. Celem Polityki Szkoły Nauk o Języku i

Literaturze UAM wobec Scholars at Risk jest również zapewnienie równego traktowania wszystkich osób pracujących i studiujących na UAM.

SNJL UAM dostrzega zarazem nowe wyzwania związane z wydarzeniami społeczno-politycznymi, które wpływają na bezpieczeństwo, stabilność i wolność badań naukowych środowiska akademickiego na świecie. Przykładem mogą być działania UAM związane ze wsparciem dla osób pracujących naukowo-dydaktycznie i środowisk studenckich po wybuchu wojny w Ukrainie w 2022 r., który zmusił miliony obywateli Ukrainy do ucieczki z kraju objętego działaniami wojennymi w poszukiwaniu bezpiecznego schronienia w innych państwach, w tym w dużej mierze w Polsce. Działania te obejmowały między innymi organizację pomocy humanitarnej dla Ukrainy, wizyty studyjne dla kadry akademickiej z Ukrainy, ofertę stypendialną dla studentów ukraińskich oraz podejmowanie wspólnych przedsięwzięć kulturalnych i artystycznych.

SNJL z niepokojem obserwuje również łamanie praw człowieka i ograniczanie wolności akademickiej w innych regionach świata, w których wielu badaczy i badaczek oraz naukowców i naukowczyń doświadcza prześladowań i jest zmuszonych do poszukiwania bezpiecznego schronienia poza swoją ojczyzną. W 2023 r. Wydział Prawa i Administracji UAM przy współpracy z organizacjami pozarządowymi zapewnił wsparcie finansowe, jak również umożliwił realizację zadań naukowych osobom pracującym naukowo i wykonującym zawody prawnicze, które przybyły do Poznania.

W obliczu nowych wyzwań dla środowiska akademickiego, UAM dąży do wypracowania najlepszych praktyk służących procesom adaptacyjnym i integracyjnym środowiska migracyjnego i uchodźczego na Uczelni, a także zapewnienia niezbędnej opieki prawnej, psychologicznej i medycznej. Równie ważną rolę odgrywa pomoc językowa i administracyjna oraz promowanie działalności humanitarnej, prace nad ofertą stypendialną i innymi możliwościami kontynuacji studiów i prowadzenia badań naukowych przez osoby uchodźcze.

Polityka SAR funkcjonująca w ramach SNJL UAM ma ponadto zmierzać do wdrożenia i rozwijania wymienionych poniżej mechanizmów pozwalających sprostać potrzebom całej społeczności akademickiej oraz dążeniu do doskonałości w badaniach naukowych, dbałości o najwyższą jakość kształcenia oraz współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

II. Wsparcie dla osób pracujących naukowo w zakresie prowadzenia badań naukowych

W celu zapewnienia optymalnych warunków do rozwoju badań naukowych SNJL wspiera różne formy – przede wszystkim w postaci zdalnej – pracy, w zależności od potrzeb, możliwości i zainteresowań naukowych osób zatrudnionych w ramach SNJL lub jednostek wchodzących w jej skład.

Do form wsparcia dla osób pracujących naukowo należą:

1. Prowadzenie wspólnych badań naukowych

Wspólne badania pozwolą osobom pracującym naukowo osiągać lepsze wyniki w swojej pracy, a także pozyskiwać nową wiedzę i umiejętności. Dofinansowanie

takich badań może być zapewniane w formie grantów przyznawanych przez instytucje państwowe czy lokalne, jak również przez prywatne organizacje.

2. Opieka naukowa

Efektywną formą wsparcia jest opieka naukowa nad młodymi badaczami i badaczkami, czyli udzielanie porad przez doświadczone osoby pracujące w SNJL, pomoc w planowaniu badań czy recenzowanie prac naukowych.

3. Stypendia naukowe

Stypendia naukowe są przyznawane wybitnym młodym naukowcom i naukowczyniom, którzy dopiero rozpoczynają swoją karierę naukową. Stypendia te mają na celu umożliwić młodym osobom pracującym naukowo podjęcie studiów doktoranckich, czy też prowadzenie badań naukowych w ramach doktoratu. Procedury ubiegania się o stypendia dostępne są na stronach SNJL oraz UAM.

4. Dostęp do infrastruktury naukowej

Infrastruktura naukowa, taka jak zbiory biblioteczne dostępne w bibliotekach wydziałowych oraz zbiory znajdujące się w BU, jest niezbędna do prowadzenia badań naukowych. Dostęp do infrastruktury naukowej w formie zdalnej może być zapewniony przez poszczególne jednostki SNJL, zgodnie z zasadami obowiązującymi pracowników UAM.

5. Dostęp do informacji naukowych

Informacje naukowe są niezbędne do prowadzenia badań naukowych. Dostęp do informacji naukowych może być zapewniony przez biblioteki czy też bazy danych naukowych.

6. Udział w konferencjach naukowych

Konferencje naukowe pozwolą osobom pracującym naukowo zaprezentować wyniki swoich badań i wymienić się doświadczeniami z innymi naukowcami i naukowczyniami. Informacje o planowanych konferencjach są publikowane na bieżąco na stronach jednostek wchodzących w skład SNJL. O możliwości uczestnictwa w konferencji decydują każdorazowo organizatorzy.

7. Publikacja prac naukowych

Pomoc w przygotowywaniu i publikowaniu wyników badań w czasopismach naukowych. Dostęp do platform wspierających otwarty dostęp do publikacji. Publikacja prac naukowych może być ułatwiona przez wsparcie ze strony instytucji naukowych czy też fundacji.

8. Promocja badań naukowych

Promocja badań naukowych ma na celu zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat osiągnięć naukowych, także tych realizowanych w ramach współpracy z osobami pracującymi naukowo, dla których prowadzenie badań naukowych jest utrudnione z powodu sytuacji politycznej. Niektóre z metod obejmują:

- prowadzenie kampanii informacyjnych w mediach uniwersyteckich, takich jak: Studio filmowe UAM, Radio Meteor, „Życie Uniwersyteckie”, „UAMek”;
- rozpowszechnianie materiałów informacyjnych, takich jak: broszury, artykuły czy też filmy;
- współpraca z mediami pozauniwersyteckimi, w celu promocji osiągnięć naukowych w międzynarodowym środowisku naukowym.

III. Wsparcie dla osób pracujących naukowo w zakresie zatrudnienia

1. Aktywne wsparcie udzielane jest osobom pracującym naukowo, które pragną nawiązać współpracę z jednostkami badawczymi działającymi w ramach SNJL. Dotyczy ono aplikowania o granty badawcze, oferowane między innymi przez [NAWA](#), [Erasmus +](#) czy [ID-UB](#).
2. W sposób szczególny zachęca się osoby pracujące w SNJL do tworzenia zespołów badawczych i zgłaszania projektów naukowych związanych z umiędzynarodowieniem nauki.
3. Istnieje również możliwość ubiegania się o uzyskanie statusu profesora wizytującego, prowadzącego seminaRIA, wykłady i warsztaty.

IV. Możliwości kontynuowania studiów przez osoby studiujące z doświadczeniem migracyjnym i uchodźczym

1. Możliwość ubiegania się o kontynuację studiów na kierunkach prowadzonych w ramach SNJL mają osoby, które z powodu zagrożenia nie mogą realizować studiów w swoim kraju.
2. SNJL, na wniosek osób studiujących ubiegających się o możliwość kontynuowania studiów na kierunkach zgodnych z realizowanym dotychczas programem kształcenia, będzie podejmować starania związane z otwieraniem oferty edukacyjnej w ramach dostępnych programów wymiany dla osób studiujących (np. aplikując o granty z programów [Erasmus+](#), [NAWA](#) i innych).
3. Osoby z doświadczeniem migracyjnym i uchodźczym studiujące w SNJL będą mogły ubiegać się o dodatkowe zajęcia z języka i kultury polskiej, a sposób i zasady realizacji tych zajęć będą każdorazowo uzgadniane na odpowiednim wydziale z prodziekanem ds. studenckich.

V. Pomoc prawna, ekonomiczna i psychologiczna

1. SNJL na swoich stronach internetowych przedstawia możliwości uzyskania pomocy prawnej i psychologicznej oferowanej osobom studiującym i pracującym na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.
2. W sytuacjach wymagających stworzenia dodatkowych form wsparcia SNJL, a także wchodzące w jej skład wydziały w porozumieniu z Poradnią Rozwoju i Wsparcia Psychicznego UAM będą podejmować działania zmierzające do wypracowania rozwiązań odpowiadających na potrzeby zgłaszane przez osoby pracujące i studiujące.
3. Informacja na temat dostępnych form pomocy psychologicznej i prawnej (Welcome Center) oraz ekonomicznej oferowanych w ramach wydziałów wchodzących w skład SNJL będzie udostępniana zarówno na stronie internetowej Szkoły, jak i na stronach poszczególnych wydziałów.
4. W ramach wydziałów wsparciem dla studenta cudzoziemskiego będą prodziekan/prodzienka właściwy/a ds. Studenckich lub osoby wskazane do tego zadania.
5. Na stronie internetowej SNJL dostępne będą podstawowe informacje na temat zasad i możliwości przeprowadzenia postępowania nostryfikacyjnego oraz postępowania w sprawie potwierdzenia ukończenia studiów na określonym poziomie, a także zasad postępowania z formularzami / wzorami wniosków o przeprowadzenie tych postępowań.

VI. Wsparcie socjalne dla rodzin osób pracujących naukowo

Do form wsparcia socjalnego dla rodzin osób pracujących naukowo należą:

- Dotacje dla rodzin osób pracujących naukowo zgodnie z Regulaminem Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Dofinansowanie może pomóc pokryć koszty związane z opieką nad dziećmi (w żłobkach, klubach dziecięcych, sprawowanej przez dziennego opiekuna lub nianię, w przedszkolach oraz innych formach wychowania przedszkolnego) i inne wydatki (dofinansowanie wypoczynku świąteczno-zimowego, dofinansowanie wypoczynku letniego, dofinansowanie kart sportowych).
- Dostęp do [Przedszkola Uniwersyteckiego UAM](#) na terenie Kampusu Morasko w Poznaniu. Przedszkole publiczne dla dzieci w wieku od 2,5 do 6 lat opiera się na autorskiej koncepcji stworzonej we współpracy z Instytutem Małego Dziecka im. Astrid Lindgren. Oferuje innowacyjny program edukacyjny w zakresie rozwoju fizycznego, rozwoju emocjonalnego, rozwoju poznawczego i rozwoju społecznego. Nowoczesna infrastruktura zapewnia dzieciom bezpieczne i przyjazne warunki do nauki i zabawy,

dostęp do laboratoriów i pracowni naukowych w ramach zajęć edukacyjnych. Przedszkole jest otwarte na rodziców i współpracuje z nimi w celu zapewnienia dzieciom jak najlepszych warunków rozwoju.

- Pomoc psychologiczna i terapeutyczna w ramach [Poradni Rozwoju i Wsparcia Psychicznego](#). Skorzystać z tej pomocy mogą osoby, które przeżywają trudności w radzeniu sobie w różnych obszarach funkcjonowania, m.in.: trudności w adaptacji w nowym środowisku, odnalezieniu się w nowym państwie, trudności w zakresie przeżywania emocji, trudności w zakresie przeżywanych lęków i obaw, trudności z wyzwaniami związanymi z rodzicielstwem, trudności związane ze stresem, zmęczeniem, problem z zachowaniem równowagi między życiem zawodowym a prywatnym.
- € Współpraca z Urzędem do Spraw Cudzoziemców i Centrami Pomocy Migrantom (Centrum Pomocy Migrantom i Uchodźcom Caritas Archidiecezji Poznańskiej i Migrant Info Point) w celu zapewnienia pomocy w zakresie legalizacji pobytu oraz dostępu do podstawowych świadczeń socjalnych (wsparcie integracyjne, kursy językowe i inne usługi).
- Monitorowanie i rekomendowanie korzystania z inicjatyw lokalnych. Społeczności lokalne i grupy wolontariackie oferują na terenie Poznania i okolic szereg akcji pomocowych, np. lekcje języka polskiego, wsparcie emocjonalne czy praktyczna pomoc w codziennym życiu.
- Monitorowanie i rekomendowanie korzystania z programów integracyjnych. Proces integracji realizuje się poprzez programy edukacyjne, kulturalne i zawodowe, w celu lepszego zrozumienia i dostosowania się do nowego środowiska.
- Współpraca z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, instytucjami rządowymi i agencjami pomocowymi. Programy wsparcia mogą pomóc naukowcom i naukowczynie oraz ich partnerom i partnerkom radzić sobie z wyzwaniami związanymi z prowadzeniem wspólnego gospodarstwa domowego, takimi jak częste przeprowadzki, nieregularne godziny pracy i brak czasu spędzanego z rodziną. Listę aktualnych form wsparcia socjalnego oferowanego przez podmioty pozauczelniane zawiera Załącznik nr 2.

VII. Działania SNJL adresowane do osób pracujących naukowo oraz osób studiujących związane z procesami adaptacyjnymi

1. Na stronie internetowej SNJL dostępne będą podstawowe informacje na temat oferty ogólnouniwersyteckiej, obejmującej działania i rozwiązania dostępne dla osób pracujących naukowych i osób studiujących z doświadczeniem migracyjnym i uchodźczym, które rozpoczęły pracę lub studia na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

2. Na stronie SNJL co roku przygotowywana i aktualizowana będzie stała oferta zajęć o charakterze adaptacyjnym, których adresatami będą osoby z doświadczeniem migracyjnym i uchodźczym pracujące lub studiujące w ramach Szkoły.
3. Wykaz dostępnych rozwiązań ułatwiających proces adaptacyjny osobom studiującym z doświadczeniem migracyjnym i uchodźczym, a także osobom pracującym zawiera Załącznik nr 1. Będzie on także aktualizowany i udostępniany na stronie SNJL w odpowiednich zakładkach.
4. Wydziały wchodzące w skład SNJL będą podejmować starania związane z aktualizowaniem dostępnej oferty ułatwiającej osobom studiującym i pracującym adaptację do zasad studiowania obowiązujących na UAM, które będą polegały m.in. na opracowywaniu oferty w języku angielskim, a także - w miarę możliwości - w innych językach będących językami pierwszymi osób cudzoziemskich.
5. W sytuacjach wymagających przygotowania dodatkowej oferty odpowiadającej potrzebom nowo przybyłych osób z doświadczeniem migracyjnym i uchodźczym SNJL będzie podejmować starania związane z opracowaniem i prowadzeniem cyklu zajęć adaptacyjnych w zakresie języka i kultury polskiej, specyfiki procesu studiowania na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz podstawowych informacji na temat formalnoprawnych wymogów związanych z funkcjonowaniem osób cudzoziemskich w Polsce.
6. Szczegółowa oferta działań i kursów będzie co roku aktualizowana i udostępniana na stronie internetowej Szkoły Nauk o Języku i Literaturze, a także na stronach wydziałów wchodzących w skład Szkoły.
7. SNJL oferuje szkolenia i materiały edukacyjne dla osób pracujących, prowadzących zajęcia dydaktyczne dotyczące efektywnych sposobów kształcenia osób studiujących z doświadczeniem migracyjnym i uchodźczym (np. szkolenia przygotowywane w ramach działalności rad programowych, kursy online dla kadry - np. Uniwersytet bez barier i inne).

VIII. Badania naukowe prowadzone w ramach SNJL

1. Badania, które prowadzą pracownicy i pracownicy SNJL, dotyczą między innymi problemów migracyjnych na świecie. Osoby pracujące naukowo, które podejmują tę problematykę w swoich pracach badawczych i projektach, skupiają się na analizie przyczyn i skutków migracji, identyfikacji grup społecznych, które są najbardziej dotknięte migracjami oraz ocenie wpływu migracji na rozwój gospodarczy i społeczny zarówno dla państw przyjmujących, jak i dla samych osób z doświadczeniem migracyjnym i uchodźczym. Prowadzone badania mają na celu nie tylko zgromadzenie faktów, ale także budowanie świadomości i zdolności do refleksji nad tym ważnym społecznie zjawiskiem.

2. W ramach SNJL organizowane są konferencje i spotkania naukowe dotyczące zagadnień związanych z sytuacją osób z doświadczeniem migracyjnym i uchodźczym, w tym osób studiujących i pracujących naukowo.
3. Podejmowanie działalności naukowej we współpracy z ośrodkami zagranicznymi wpisuje się w działania organizacji Scholars at Risk.

IX. Działania Szkoły Nauk o Języku i Literaturze na rzecz osób z doświadczeniem migracyjnym i uchodźczym podejmowane w ramach współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym

1. Szkoła Nauk o Języku i Literaturze będzie podejmować współpracę z władzami miasta Poznania, a także jednostkami zajmującymi się oświatą, w celu wypracowania rozwiązań wspierających osoby pracujące naukowo i osoby studiujące z doświadczeniem migracyjnym i uchodźczym, które będą kontynuować lub rozpocząć kształcenie w ramach kierunków oferowanych na UAM.
2. Wydziały wchodzące w skład SNJL w ramach możliwości będą podejmować współpracę z funkcjonującymi w Poznaniu jednostkami oferującymi wsparcie językowe i edukacyjne osobom z doświadczeniem migracyjnym i uchodźczym, a także nauczycielom pracującym z uczniami cudzoziemskimi (np. z Centrami Integracji Cudzoziemców, Migrant Info Point, Wydziałem Oświaty, Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli itp.).
3. Osoby pracujące w SNJL będą proponować rozwiązania w związku z wyzwaniami edukacyjnymi wynikającymi z procesów migracyjnych i nauczania osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa na wybranych etapach kształcenia, także w ramach badań projektowych.
4. SNJL będzie kontynuować działania popularyzatorskie związane z prowadzeniem konferencji i spotkań o charakterze edukacyjnym dla szkół i innych placówek edukacyjnych, których celem będzie wymiana doświadczeń i wypracowywanie rozwiązań związanych z kształceniem uczniów z doświadczeniem migracji i uchodźstwa w polskim systemie edukacyjnym, a także opracowanie materiałów dydaktycznych (np. materiały opracowane w projekcie MAMLISE, CeBaM - Centrum Badań migracyjnych, Bilingualism Matters @Poznań i inne).
5. SNJL będzie podejmować starania związane z przygotowaniem corocznej oferty wykładów lub spotkań konferencyjnych, których celem będzie budowanie świadomości społecznej na temat zagrożeń dla wolności akademickiej na świecie.

Załącznik nr 1

Aktualna oferta SNJL dotycząca działań adaptacyjnych adresowanych do osób cudzoziemskich podejmujących naukę i pracę naukową na wydziałach wchodzących w skład Szkoły

1. Wsparcie językowo-kulturowe:

- kursy języka polskiego jako obcego na różnych stopniach zaawansowania (oferta zróżnicowana pod względem intensywności nauki/ liczby godzin języka tygodniowo) - [Studium Języka i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców UAM](#);
- kursy językowe dostępne online na platformie NAVOICA przygotowane przez osoby pracujące w SNJL (np. [Język polski z elementami przedsiębiorczości \(poziom B1\)](#); [Język polski dla obywateli Ukrainy \(poziom B1\)](#); [Handel i usługi. Kurs języka polskiego specjalistycznego dla cudzoziemców](#); [Transport i logistyka. Kurs języka polskiego specjalistycznego dla obcokrajowców](#))
- asystent kulturowy i [program TELL](#),
- gra [Studuj w Poznaniu!](#) przygotowana przez osoby pracujące w Studium Języka i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców UAM w projekcie finansowanym przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej w ramach programu „Promocja języka polskiego”.
- Dostępna na stronach UAM [oferta zajęć w ramach AMU-PIE](#), uwzględniająca potrzeby językowo-kulturowe osób studiujących i pracujących naukowo pochodzących z krajów, w których zagrożone są swobody akademickie.

2. Wsparcie psychologiczne, socjalne i stypendialne

Informacje na temat możliwości i warunków uzyskania wsparcia publikowane są na stronach wydziałów wchodzących w skład SNJL.

Wykaz stron zawierających aktualne informacje:

1. Wydział Anglistyki program TELL: <https://tell.amu.edu.pl/>
2. Wydział Etnolingwistyki - <https://we.amu.edu.pl/wsparcie-psychologiczne-pracownikow-doktorantow-i-studentow-uam/>
3. Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej - <https://wfpik.amu.edu.pl/studia/wsparcie-studentow>

Załącznik nr 2

Informacje na temat dostępnych form wsparcia socjalnego oferowanych przez inne podmioty niż uczelnia

Opieka socjalna dla osób pracujących naukowo i osób studiujących może być dostępna od różnych podmiotów, w tym:

- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Poznaniu, który oferuje następujące programy i usługi dla dzieci cudzoziemskich w potrzebie, w tym:

- Program dofinansowania do żłobków i przedszkoli;
- Program „Rodzina 500+”;
- Program „Dobry start”;
- Program „Pomoc w zakresie wyżywienia dzieci i młodzieży”;
- Program „Pomoc w zakresie odzieży i obuwia dla dzieci i młodzieży”;
- Program „Pomoc w zakresie opieki nad dziećmi”;

- Organizacje pozarządowe:

- Fundacja Pomocy Humanitarnej „Nasz Wybór” (pomoc dzieciom cudzoziemskim w zakresie edukacji, integracji społecznej i wsparcia psychologicznego);
- Fundacja „Sprawnie i zdrowo” (pomoc dzieciom cudzoziemcom z niepełnosprawnościami).

Informacje zawarte w Załączniku nr 2 będą corocznie aktualizowane.